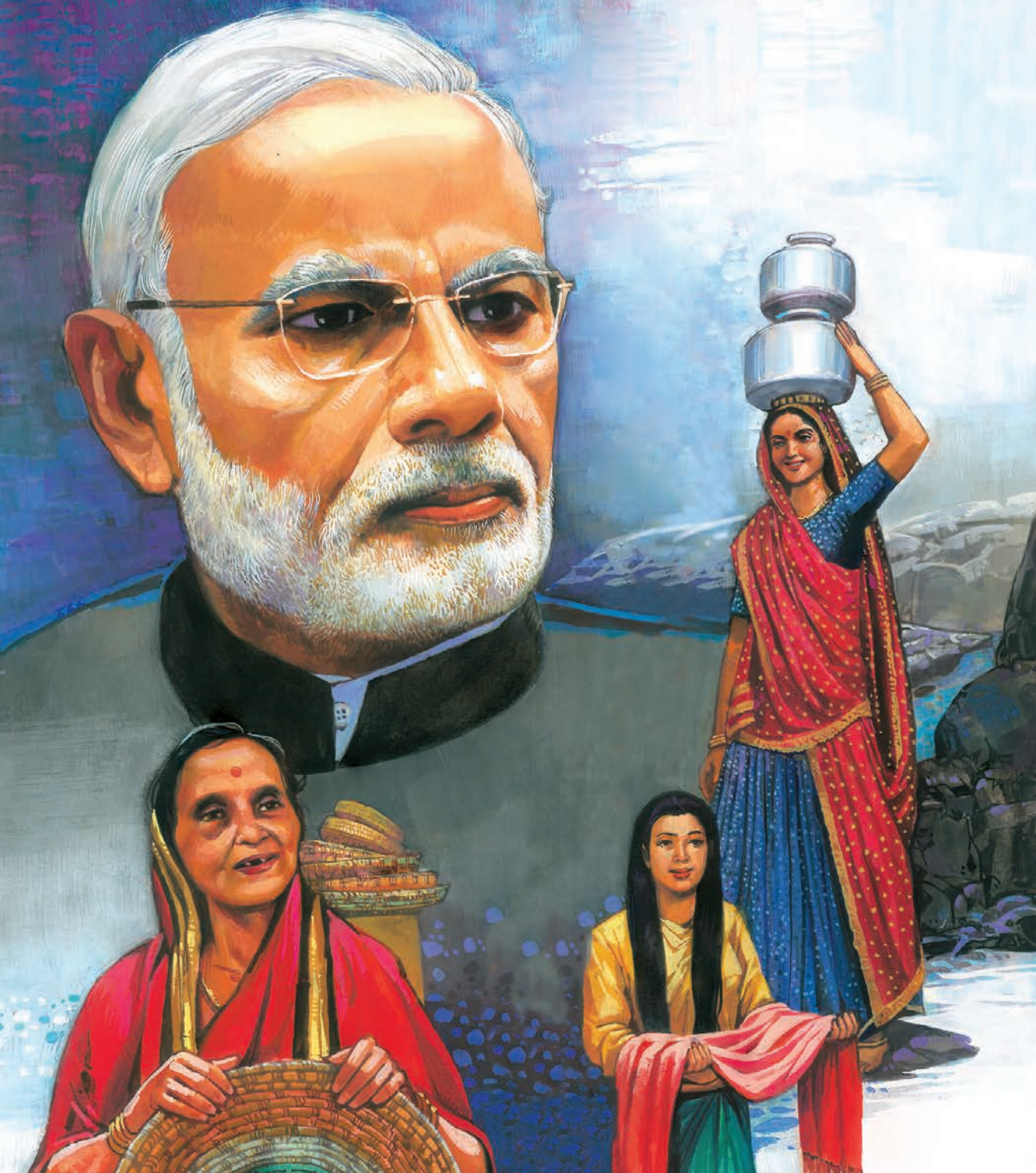

मन्न की बात

वोल्युम 6

MANN KI BAAT

VOL.6

Authors

Sarda Mohan and Tanushree Banerji

Illustrations and Cover Art

Dilip Kadam

Assistant Artist

Ravindra Mokate

Production

Amar Chitra Katha

Published by

Amar Chitra Katha Pvt. Ltd

GUJARATI

ISBN – 978-81-19596-68-3

Amar Chitra Katha Pvt. Ltd, September 2023

© Ministry of Culture, Govt of India, September 2023

All rights reserved. This book is sold subject to the condition that the publication may not be reproduced, stored in a retrieval system (including but not limited to computers, disks, external drives, electronic or digital devices, e-readers, websites), or transmitted in any form or by any means (including but not limited to cyclostyling, photocopying, docutech or other reprographic reproductions, mechanical, recording, electronic, digital versions) without the prior written permission of the publisher, nor be otherwise circulated in any form of binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition being imposed on the subsequent purchaser.

You can now get ACK stories as part of your classroom with **ACK Learn**,
a unique learning platform that brings these stories to your school with a range of workshops.
Find out more at www.acklearn.com or write to us at acklearn@ack-media.com.

જ્યાં રે કોઈની સામે કોઈ સમસ્યા આવે, ત્યારે તે વ્યક્તિ શું કરે છે? આપણાંમાંથી કેટલાક સમસ્યાને અવગણી કાઢશે, કેટલાક તેની ચિંતામાં ડૂબી જશે પરંતુ કરશે કંઈ નહીં અને કેટલાક તેનું સમાધાન શોધશે.

બબીતા રાજપુતે સમાધાન શોધી કાઢ્યું.

જ્યારે તેના ગામનું તળાવ સુકાઈ ગયું અને લોકોને પાણી લાવવા માટે માછલો સુધી ચાલવું પડતું, બબીતાએ પાણી લાવીને તળાવને ફરીથી ભરવાનું નક્કી કર્યું. ના, ડોલથી ભરી-ભરીને કે લાંબા પાઇપ નાખીને નહીં પરંતુ એક ઉંચી ટેકરીમાંથી એક માર્ગ ખોદીને અને તળાવની બીજી બાજુએ આવેલી નહેરમાંથી તળાવ સુધી પાણીનો રસ્તો બનાવીને.

આ બૃહદ કાર્ય માટે, તેણીએ 200 મહિલાઓની મદદ લીધી. તે બધી 'જલ સહેલીઓ' અથવા પાણી મિત્ર તરીકે ઓળખાતી. તે બધીએ સાથે મળીને 18 મહિનાની અંદર એક માર્ગ ખોદી કાઢ્યો અને તે ફક્ત તળાવ જ નહીં પરંતુ બોરવેલ ભરવામાં પણ સફળ રહી.

સમસ્યાને અવગણવાથી તે દૂર થઈ જતી નથી. તે ત્યાં જ રહે છે અને વધુને વધુ મોટી બનતી જાય છે.

તેની માત્ર ચિંતા કરવાથી પણ કંઈ વળતું નથી. ચિંતા કરવી એટલે એક રોકિંગ ખુરશીમાં બેસીને જોરજોરથી હિલચાલ કરવા જેવું છે. તમે રહેશો ત્યાંને ત્યાંજ. ન તો તમે આગળ વધશો અને ન તો પાછળ જશો.

સમસ્યાઓનું સમાધાન હંમેશાં હોય જ છે. તમારે ફક્ત તે સમાધાન શોધવું પડે છે અને તે તમને મળશે જ.

આજે મને વચન આપો કે જ્યારે પણ તમારા જીવનમાં કોઈ સમસ્યા આવે, તો તમે તેને તમારા પર ભારે થવા દેશો નહીં પણ તમે તેના પર કાબુ મેળવશો.

અનુક્રમણિકા

1	ઇસ્માઇલભાઈ શેરુ	3
2	ટોંગ્બ્રામ બિજિયાશાંતિ	6
3	કલ્પના	9
4	ઈ-પરિસરા	12
5	બબીતા રાજપુત	15
6	શર્મિલા ઓસ્વાલ	18
7	વિજય કુમાર કાબી	21
8	સિલુ નાયક	24
9	સેન્ટ ટેરેસાઝ કોલેજ	27
10	કમલા મોહરાના	30

ઇસ્માઇલભાઈ શેરુ

તે નાયર સરની ક્લાસ હતી અને વિદ્યાર્થીઓ એક બીજી નવી મન કી બાતની સ્ટોરીની રાહ જોઈ રહ્યાં હતા.

શું તમે ભારે વરસાદને લીધે ખેડૂતોને થયેલા નુકસાન વિશે વાંચ્યું છે?

હા, મારા પપ્પા મને કહી રહ્યાં હતા કે કેવી રીતે ખરાબ હવામાન આખા પાકને બગાડી શકે છે.

તારા પપ્પાએ સાચું કીધું, પૂજા. ખેતી એ એક જોખમી વ્યવસાય હોઈ શકે છે...

...પરંતુ આજની સ્ટોરી એક એવા ખેડૂત વિશેની છે જેણે સાબિત કર્યું કે નવીનતાઓ સાથે ખેતી કરવી ખૂબ નફાકારક પણ હોઈ શકે છે. આ માણસનું નામ છે ઇસ્માઇલભાઈ શેરુ, જે ગુજરાતના રામપુર ગામમાં વ્યવસાયે ખેડૂત છે.

ઇસ્માઇલનો જન્મ એક ખેડૂત પરિવારમાં થયો.

ખાતરી કરો કે ખાતર એકસરખી રીતે ફેલાય.

હું મોટો થઈશ ત્યારે હું પણ પપ્પાની જેમ ખેડૂત બનીશ.

ત્યાં સમસ્યાઓ પણ હતી.

જેમ જેમ ઇસ્માઇલ મોટો થતો ગયો તેનો ખેતી તરફનો જુસ્સો વધતો ગયો.

ઇસ્માઇલના સપનાઓને દરેક વ્યક્તિ હતોત્સાહિત કરતું...

ઇસ્માઇલે તેના ખેતરમાં બટેટા ઉગાડવા માટેની નવી પદ્ધતિઓનો ઉપયોગ કરવાનું શરૂ કર્યું.

તેનો નવો પ્રયોગ સફળ થયો અને જલ્દી જ તે પોતાના ઉંચી ગુણવત્તાના બટેલા માટે ઓળખાવા લાગ્યો.

જ્યારે તેના પાકની પેદાશને વેચવાનો સમય આવ્યો -

ત્યારથી, ઇસ્માઇલે પોતાનો ઉંચી-ગુણવત્તાનો પાક ઘણી મોટી કંપનીઓને વેચ્યો, તે પણ કોઈ મધ્યસ્થી વિના.

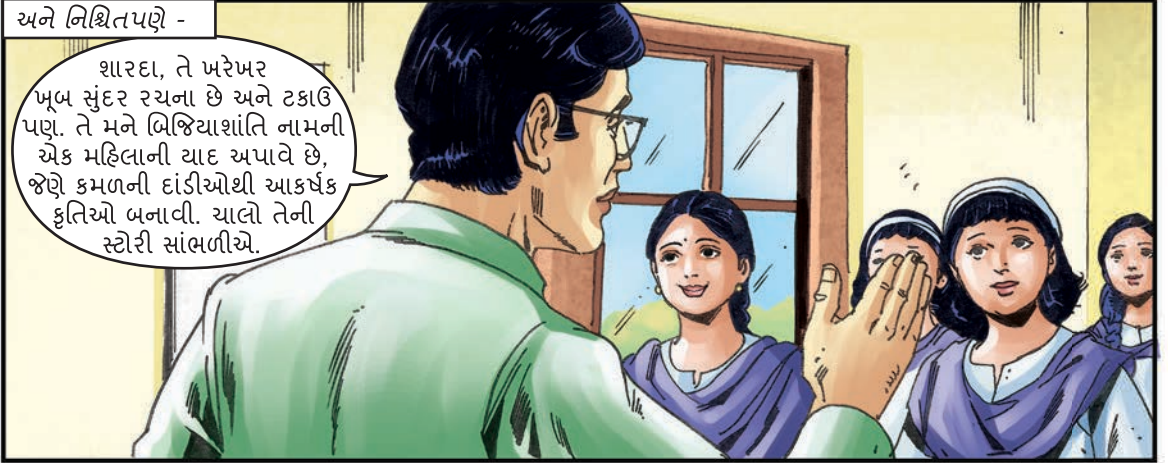
હવે, ઇસ્માઇલ અન્ય ખેડૂતોને પણ નવી પદ્ધતિઓ લાગુ કરવામાં મદદ કરે છે અને તેમના ખેતરોને વધુ નફાયોગ્ય બનાવે છે.

ટોંગ્રામ બિજિયાશાંતિ

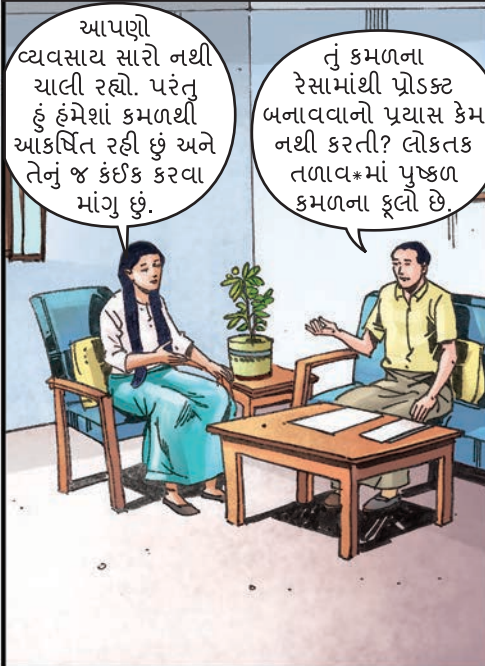

અને નિશ્ચિતપણે -

વનસ્પતિશાસ્ત્રમાં પોતાની ડિગ્રી પૂરી કર્યા પછી, ટોંગ્રામ બિજિયાશાંતિએ કમળના ફૂલથી સંબંધિત એક એગ્રીકલ્ચરલ બિઝિનેસ સ્થાપિત કર્યો.

ખૂબ સંશોધન કાર્ય કર્યા પછી -

*મણિપુરા બિજ્જુપુરમાં આવેલું તાજા પાણીનું એક તળાવ

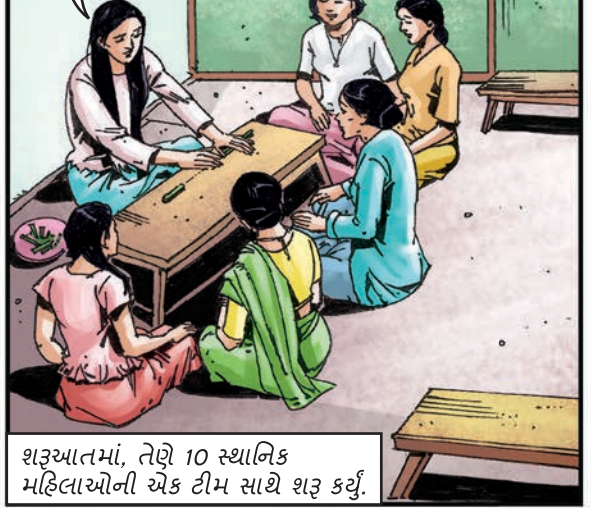
બિજિયાશાંતિ સૂક્ષ્મ, લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગ મંત્રાલય દ્વારા આયોજિત ઉદ્યમિતા પ્રશિક્ષણ પ્રોગ્રામમાં જોડાઈ.

મારે છોડવાઓના તબીબી અને સુગંધિત ગુણધર્મો વિશે વધુ જાણવા માટે પણ કેટલાક વર્ગોમાં જોડાવું જોઈએ.

નવી જાણકારીથી સજ્જ થઈને, 2018માં, બિજિયાશાંતિએ સૂતર બનાવવા માટે કમળની દાંડીઓમાંથી રેસા કાઢવાનું શરૂ કર્યું.

આવો, હું તમને પણ તે કેવી રીતે કરવું તે શીખવું.

શરૂઆતમાં, તેણે 10 સ્થાનિક મહિલાઓની એક ટીમ સાથે શરૂ કર્યું.

તે પછી બિજિયાશાંતિએ 'સાનાજિંગ સાના થંબલ' નામથી એક સંસ્થા શરૂ કરી અને તેના ગામની અન્ય મહિલાઓને તે પદ્ધતિ શીખવવાનું શરૂ કર્યું.

પ્રથમ, આપણે કમળની દાંડીમાંથી રેસા ખેંચવા માટે તેને તોડીશું.

આપણી હથેળી અને પાટિયાનો ઉપયોગ કરીને આપણે રેસાને રોલ કરીશું.

આમાંથી આપણે જે સૂતર બનાવશું તે લૂમ પર વણવામાં આવે છે.

કમળના સિલ્કમાંથી બિજિયાશાંતિ અને તેની ટીમ નેકટાઈ, સ્કાર્ફ, મફલર અને ઘણી બધી વસ્તુઓ બનાવે છે.

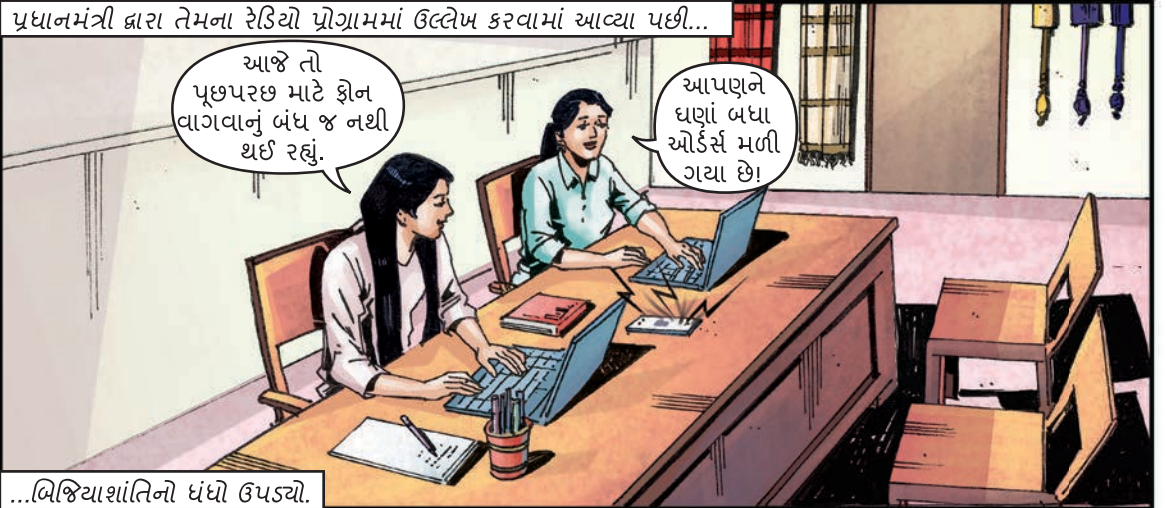
આ ખૂબ જ સુંદર બની ગયું છે!

પ્રધાનમંત્રી દ્વારા તેમના રેડિયો પ્રોગ્રામમાં ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યા પછી...

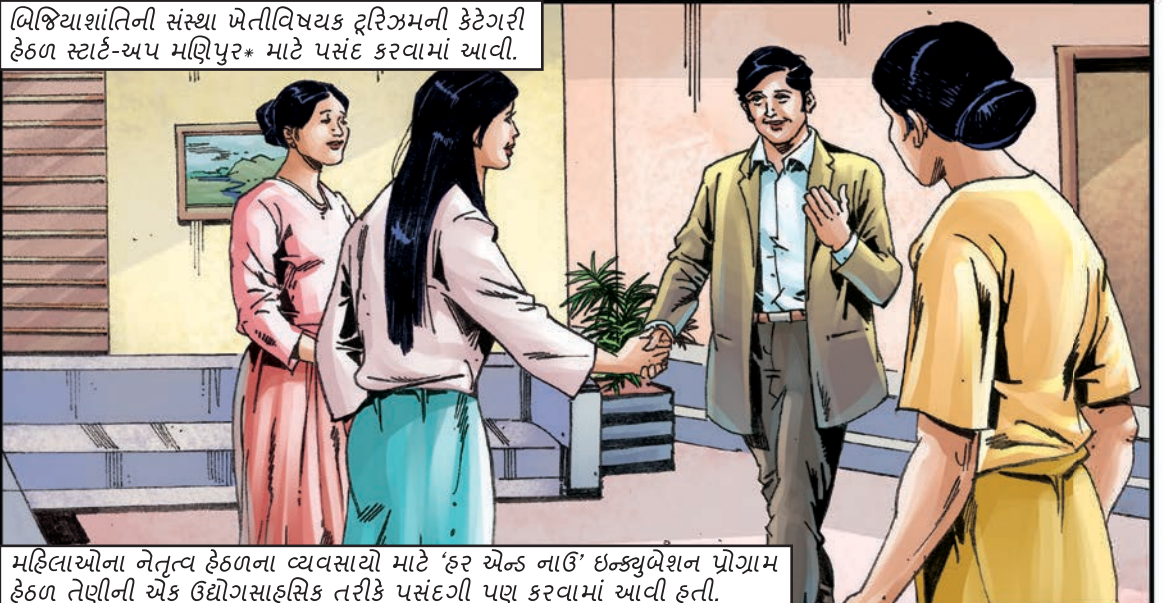
આજે તો પૂછપરછ માટે ફોન વાગવાનું બંધ જ નથી થઈ રહ્યું.

આપણને ઘણાં બધા ઓર્ડર્સ મળી ગયા છે!

...બિજિયાશાંતિનો ધંધો ઉપડ્યો.

બિજિયાશાંતિની સંસ્થા ખેતીવિષયક ટ્રેનિંગમની કેટેગરી હેઠળ સ્ટાર્ટ-અપ મણિપુર* માટે પસંદ કરવામાં આવી.

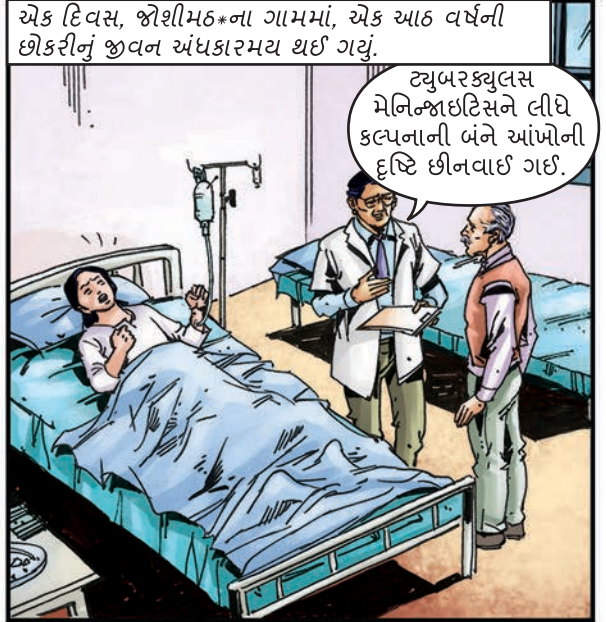

મહિલાઓના નેતૃત્વ હેઠળના વ્યવસાયો માટે 'હર એન્ડ નાઉ' ઇન્ક્યુબેશન પ્રોગ્રામ હેઠળ તેણીની એક ઉદ્યોગસાહસિક તરીકે પસંદગી પણ કરવામાં આવી હતી.

*મણિપુરમાં ઉદ્યમિતા અને નવીનીકરણને પ્રોત્સાહિત કરવા માટેની એક સરકારી યોજના.

કલ્પના

રિસેસનો સમય હતો અને વિદ્યાર્થીઓ આંધળો પાટો રમી રહ્યાં હતા.

સ્થાનિક શાળાઓમાં દૃષ્ટિ અક્ષમતા ધરાવતા વિદ્યાર્થીઓને ભણાવવા માટેની વ્યવસ્થા નહોતી.

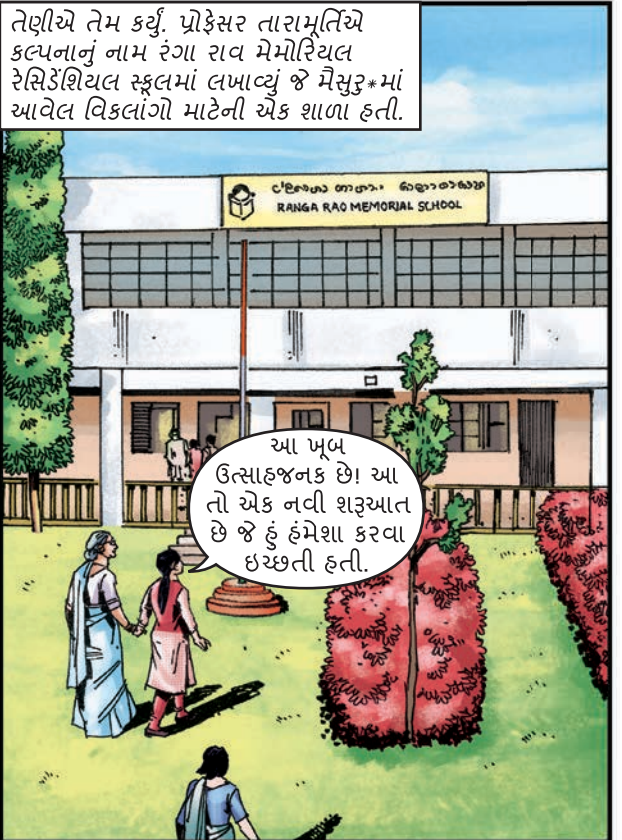

*ઉત્તરાખંડમાં

જવાબ મળ્યો 2017માં,
એક મુલાકાતીના રૂપમાં.

મહિનાઓ પસાર થયા અને -

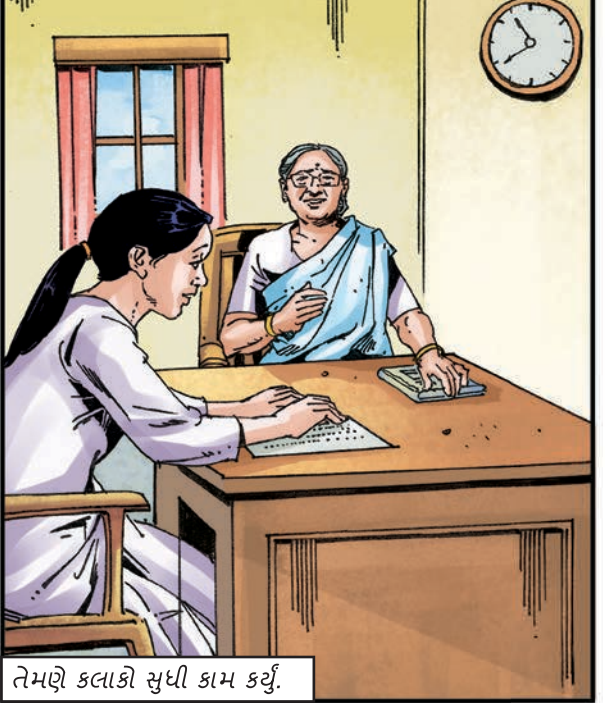
*કર્ણાટકમાં આવેલું એક શહેર

શાળામાં સૂચનાઓનું માધ્યમ કન્નડ ભાષામાં હતું જે કલ્પના માટે નવી હતી.

અને તેણીએ તેના શિક્ષકો અને સાથીદારોની મદદથી તે માત્ર ત્રણ મહિનામાં કરી બતાવ્યું.

જ્યારે કોવિડ-19 મહામારીનો હુમલો થયો, પ્રોફેસર તારામૂર્તિ કલ્પનાને ઘરે લઈ ગયા અને તેને ઘરે શિક્ષણ આપ્યું.

2022માં, કલ્પનાએ SSLC* પરીક્ષા આપી અને 625માંથી 514 ગુણ મેળવ્યાં.

મન કી બાતમાં પ્રધાનમંત્રી મોદીએ કલ્પનાના પરાક્રમની પ્રશંસા કરી હતી.

*સેકન્ડરી સ્કૂલ લીવિંગ સર્ટિફિકેટ, 10મા ધોરણની જાહેર પરીક્ષા પાસ કરવા પર મળે છે.

તેણીની સફળતા પછી, કલ્પના મોટા સપનાઓ જોવા લાગી.

*ઇન્ડિયન એડમિનિસ્ટ્રેટિવ સર્વિસ

ઇ-પરિસરા

આવતીકાલે,
ઇ-વેસ્ટ એકત્રિત
કરનારી ટીમ આપણી
શાળામાં આવી
રહી છે.

સર, ઇ-વેસ્ટ
શું હોય છે?

અને તે
આપણી શાળામાં
કેમ આવી રહી
છે?

ઇ-વેસ્ટ એ ઇલેક્ટ્રોનિક
વેસ્ટ (કચરો)નું ટૂંક રૂપ છે. ટીમ
જૂના અને કાઢી નાખેલા કમ્પ્યુટર અને
ફોનને રીસાઇકલ કરવા માટે એકત્રિત
કરવા આવી રહી છે, જેથી કરીને આ
કચરો પર્યાવરણને નુકસાન ન પહોંચાડી
શકે. જેવી કે બેંગલોરમાં ઇ-પરિસરા
નામની એક સંસ્થા છે.

પી. પાર્થસારથી એ ઇલેક્ટ્રોપ્લેટિંગ* ઉદ્યોગમાં
એક કેમિકલ એન્જિનિયર હતા. તેમના
મગજમાં એક વિચાર તેમને પજવી રહ્યો હતો.

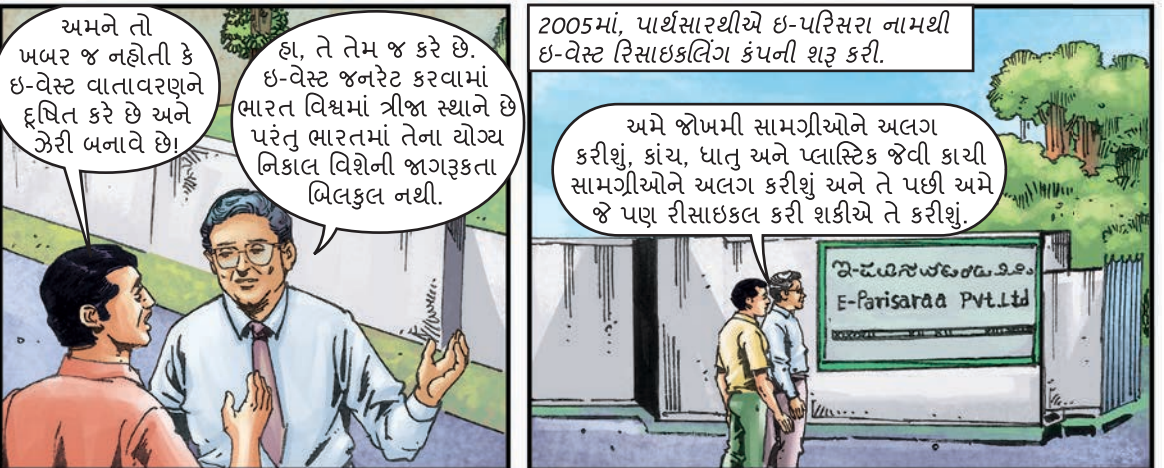
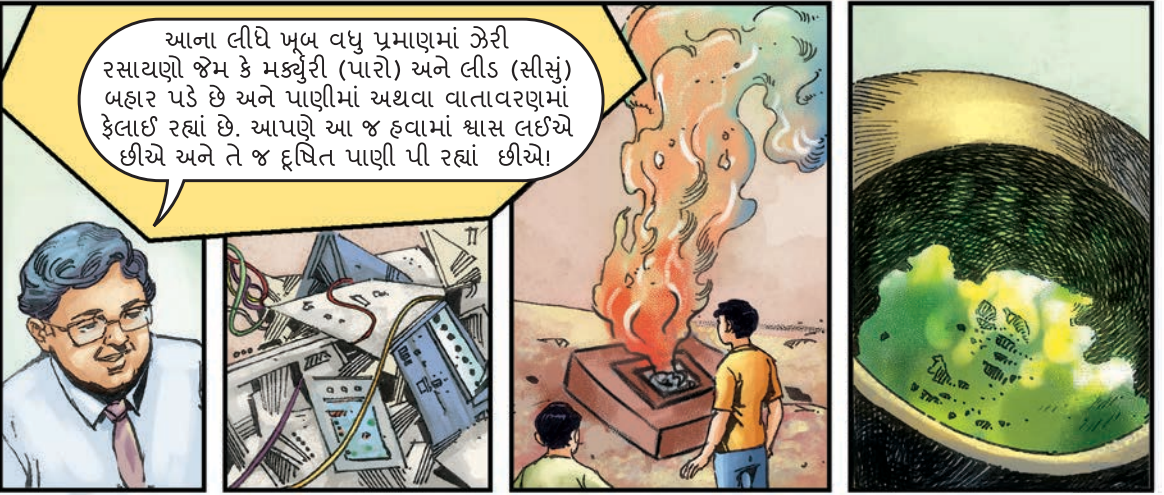
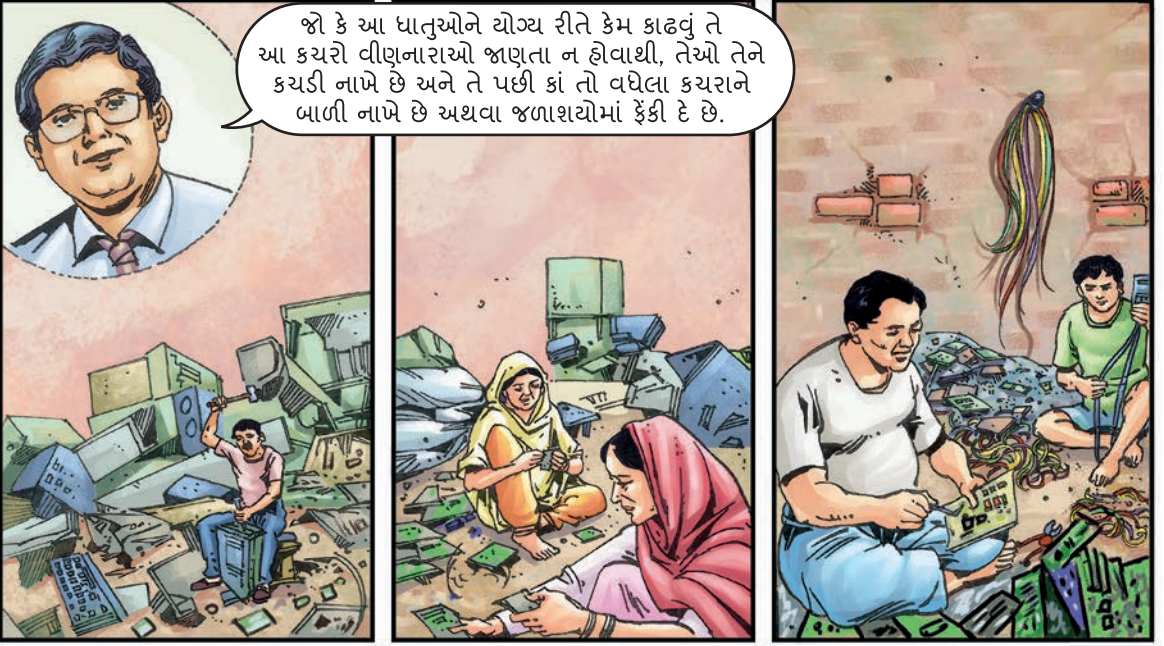
જેવું કે આપણે
ઇલેક્ટ્રોનિક વસ્તુઓ પર
વધુને વધુ નિર્ભર થવા લાગ્યા
છીએ, આપણે ખૂબ વિશાળ પ્રમાણમાં
તેનો કચરો પણ જનરેટ કરી રહ્યાં
છીએ. જુઓ તે માણસને, તે પોતાનો
જૂનો ફોન ફેંકી રહ્યો છે. કોઈને
ખબર નથી કે તે કેટલું
નુકસાનકારક છે.

નકામો ફોન
નુકસાનકારક કેવી
રીતે હોઈ શકે?

ઇ-વેસ્ટનો નિકાલ
વૈજ્ઞાનિક રીતે જ થવો જોઈએ.
આ રીતે, તે કચરાના ઢગલા અને
લેન્ડફિલમાં જ સમાપ્ત થાય છે.
તેમાંથી કેટલાકમાં કિમતી ધાતુઓ
હોય છે, તેથી કચરો વીણનારા
તેમાંથી તે ઉપાડી લે છે.

* એક ધાતુને બીજી ધાતુનું પડ ચઢાવવાની પ્રક્રિયા

ઇ-પરિસરાયે આ કરવા માટે જલ્દી જ સરળ, સુરક્ષિત અને પર્યાવરણ-અનુકૂળ પદ્ધતિઓ તૈયાર કરી.

જુઓ સર, અમે લિથિયમ બેટરીમાંથી એલ્યુમિનિયમ અને તાંબુ પુનઃપ્રાપ્ત કર્યું છે.

અમે જૂના કમ્પ્યુટરના પ્રિન્ટેડ સર્કિટ બોર્ડમાંથી કિંમતી ધાતુઓને અલગ કરવાની રીત પણ શોધી લીધી છે.

અને તે પણ શૂન્ય પ્રદૂષણ સાથે! મને તમારા પર ગર્વ છે.

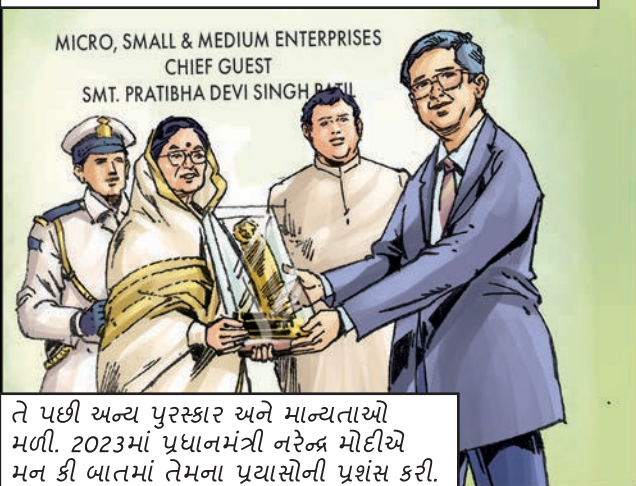
ઇ-પરિસરા એ કેન્દ્ર અને રાજ્ય પ્રદૂષણ નિયંત્રણ બોર્ડ તરફથી મંજૂરી મેળવનાર પ્રથમ ઇ-વેસ્ટ રીસાઇકલર બન્યું.

પુનઃપ્રાપ્ત કરેલી ધાતુઓ આબુષણ, પેન અને અન્ય વસ્તુઓ પર પ્લેટ કરવા માટે વપરાતી હતી.

ખૂબ સરસ!

2010માં, ઇ-પરિસરાને સૂક્ષ્મ, લઘુ અને મધ્યમ ઉદ્યોગ મંત્રાલય દ્વારા ઉત્કૃષ્ટ ઉદ્યોગિતા માટેના રાષ્ટ્રીય પુરસ્કારમાંથી પ્રથમ પુરસ્કાર એનાયત કરવામાં આવ્યો હતો.

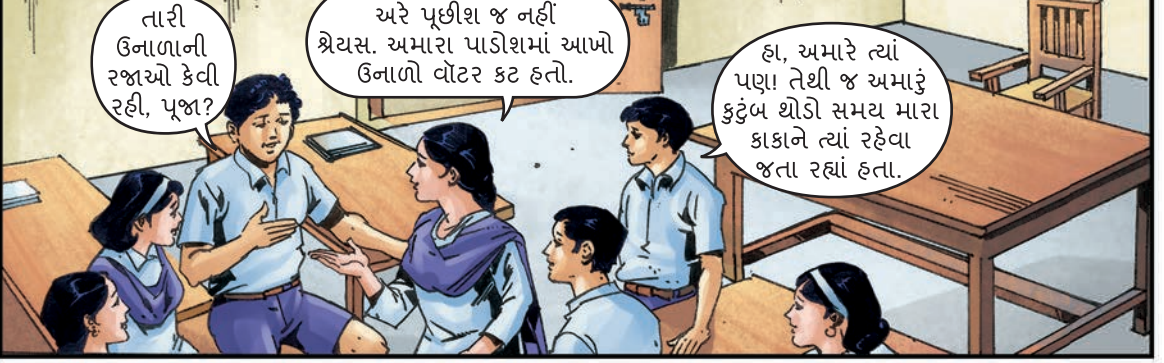
તે પછી અન્ય પુરસ્કાર અને માન્યતાઓ મળી. 2023માં પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્ર મોદીએ મન કી બાતમાં તેમના પ્રયાસોની પ્રશંસા કરી.

આપણે ઇ-વેસ્ટ રીસાઇકલ કરવા માટેની હજી બહેતર રીત શોધવાનું ચાલુ રાખીશું. તમે ફક્ત કલેક્શન સેન્ટર્સ પર જ તમારા ઇ-વેસ્ટનો નિકાલ કરીને પણ મદદ કરી શકો છો, જેથી કરીને આજુબાજુના વાતાવરણને પ્રદૂષિત કર્યા વિના તેને રીસાઇકલ કરી શકાય છે.

બબીતા રાજપુત

ઉનાળાની રજાઓ સમાપ્ત થઈ હતી અને તે શાળાનો પહેલો દિવસ હતો.

મધ્યપ્રદેશનાં છત્તરપુર જીલ્લામાં આવેલા અગોઠા ગામમાં -

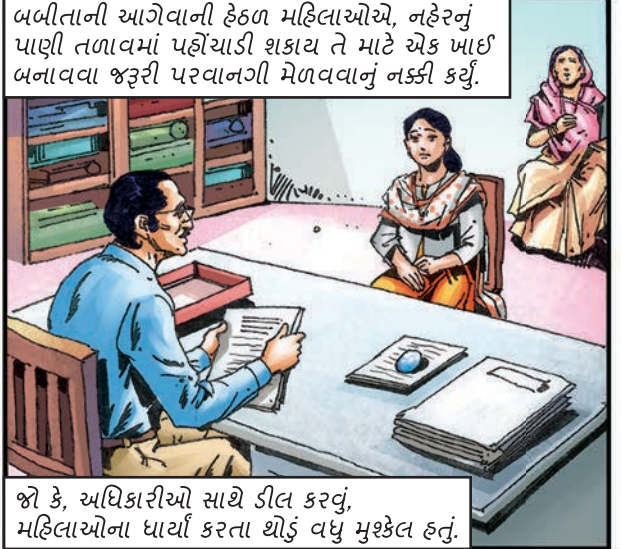
પાછલા બે વર્ષથી જરાય વરસાદ પડી રહ્યો નથી. દરરોજ, આપણો અડધો દિવસ ખાલી પાણી લાવવા માટે ચાલીને જવામાં વીતે છે.

19 વર્ષની બબીતા રાજપુત અત્યંત અસ્વસ્થ હતી.

એક દિવસ, ગામની બધી મહિલાઓ આ સમસ્યા વિશે ચર્ચા કરવા માટે ભેગી થઈ.

સદ્ગાળે, પરમાર્થ સમાજ સેવી સંસ્થા નામના એક એનજીઓના સભ્યોએ ગામની મુલાકાત લીધી.

એનજીઓની મદદથી, મહિલાઓએ જલ્દી જ ખાઈ ખોદવાનું કામ શરૂ કર્યું.

બબીતા કહી રહી હતી કે આ ખાઈ 107 મીટર લાંબી હશે અને તે ટેકરી કાપીને બનાવવામાં આવશે!

આ જલ સહેલીઓ* આપણાં ગામને બચાવી લેશે!

200 થી વધુ જલ સહેલીઓએ 18 મહિના સુધી અથક કામ કર્યું.

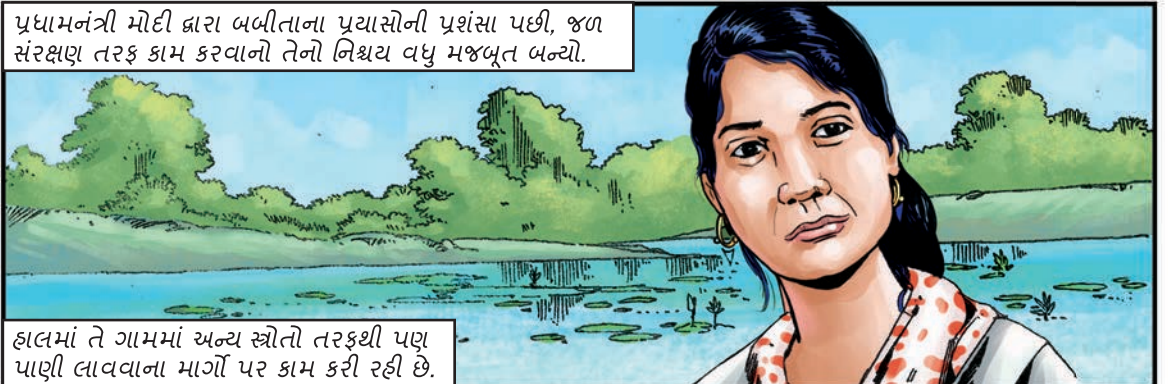
છેવટે, ઊંચી ટેકરીને કાપીને ગામમાં પાણી લાવવા માટે ખાઈ બનીને તૈયાર થઈ ગઈ.

આ તળાવ વર્ષો સુધી સૂકું હતું અને હવે જુઓ! બોરવેલોમાં પણ પાણી આવી ગયું છે.

તે ખરેખર એક અસાધારણ સિદ્ધી છે.

પ્રધાનમંત્રી મોદી દ્વારા બબીતાના પ્રયાસોની પ્રશંસા પછી, જળ સંરક્ષણ તરફ કામ કરવાનો તેનો નિશ્ચય વધુ મજબૂત બન્યો.

હાલમાં તે ગામમાં અન્ય સ્ત્રોતો તરફથી પણ પાણી લાવવાના માર્ગો પર કામ કરી રહી છે.

*પાણીના મિત્રો, તે પ્રોજેક્ટ પર કામ કરતી ગામની મહિલાઓના સમૂહનું એક નામ

શર્મિલા ઓસવાલ

રીસેસનો સમય હતો અને વિદ્યાર્થીઓ પોતાના નાસ્તાનો આનંદ લઈ રહ્યાં હતા.

આ શું છે?

તે રાગી મુકે* છે. તે મારા વતન, કર્ણાટકની એક લોકપ્રિય ડીશ છે.

આ જુઓ, હું બાજરાની રોટી* લાવી છું, તે મારા વતનની એક પરંપરાગત ડીશ છે.

એવું લાગે છે કે આજે પરંપરાગત વાનગીઓનો દિવસ છે, હા હા!

ચાલો આપણે નાયર સરને આ વાત કહીએ. તેમની પાસે પરંપરાગત ભોજન વિશેની કોઈ રસપ્રદ સ્ટોરી જરૂર હશે.

અને તેણે ખરેખર કર્યું.

મોટા ભાગના ભારતીય આહારમાં રાગી, જુવાર** અને બાજરા જેવા મિલેડસનો ઉપયોગ થાય છે કારણ કે તે પૌષ્ટિક આહાર છે. આજે, હું તમને એક એવી મહિલાની સ્ટોરી કહીશ જેનું નામ છે શર્મિલા ઓસવાલ. જેમણે આપણા દેશમાં મિલેટની ખેતીને મોટા પાયે પુનઃજીવિત કરી, આમ ખેડૂતો અને અમને ફાયદો થયો.

શર્મિલા ઓસવાલનો જન્મ પોયનાડ~~માં થયો હતો. ભારતની મિલેટ વુમન બનવા સુધીની તેમનો પ્રવાસ, 21 વર્ષની વયે તેમના લગ્ન પછી શરૂ થયો. 1995માં ઘરની મુલાકાત દરમિયાન -

પાક નિષ્ફળ જવાના અને દુષ્કાળના કારણે ખેડૂતો દ્વારા આત્મહત્યા કરવાના બનાવો વધી રહ્યાં હતાં.

ખેડૂતો વિશેના સમાચાર આઘાતજનક છે. જો કોઈ તેમની મદદ કરી શકે તો કેવું સારું.

જો ખેડૂતો ટેકનોલોજી અને નવીન પદ્ધતિઓનો ઉપયોગ કરવામાં મદદ કરે, તો તેનાથી મદદ મળશે, તમને નથી લાગતું?

શર્મિલાના પિતા ઇચ્છતા હતા કે તે ઘરકામથી આગળ વધીને કંઈક નવું શોધે. તેમના શબ્દો તેની સાથે રહ્યાં.

તે રાતે -

ખેડૂતોની મદદ કરવા માટે મારે કંઈક કરવું પડશે. મારે તેમને તેમના અધિકારોથી જાગરૂક કરવાની જરૂર છે. મને ખાતરી છે કે તેમનાંમાંથી ઘણાંને સરકાર દ્વારા ચલાવાતી યોજનાઓ વિશેની જાણકારી પણ નહીં હોય જે તેમના માટે લાભકારી છે.

શર્મિલાને યુનાઇટેડ કિંગડમમાં પર્યાવરણ કાયદાનો અભ્યાસ કરવા માટે સ્કોલરશિપ મળી અને તે જલ્દી જ ત્યાંથી ડિગ્રી લઈને પાછી ફરી.

શર્મિલા, તું પાછી આવી ગઈ? અમને તો લાગ્યું કે તું હવે ત્યાં જ રહીશ.

હું એક પ્લાન સાથે પાછી આવી છું, કાકી! ચાલો આ સપ્તાહાંતે બધા ખેડૂતોને ભેગા કરીએ અને હું ત્યાં શું શીખી તે બધા સાથે શેર કરીશ.

શર્મિલાએ ખેડૂતોના વિવિધ સમૂહો, પુરુષો અને મહિલાઓ બંનેને મીટિંગ માટે એકત્ર કર્યા.

હું વિદેશમાંથી ઘણાં બધાં નવીન વિચારો લઈને આવી છું. અને આપણે આપણી સરકારે આપણા માટે શરૂ કરેલી યોજનાઓને પણ સમજવાની જરૂર છે.

તો અમે શું ખોટી રીતે ખેતી કરી રહ્યાં છીએ?

ના, એવું નથી, પણ આપણે ખેતીની તકનીકોને સુધારવા માટે અને વધુ અનાજ ઉગાડવા માટે નવા વિચારોની જરૂર છે.

મને લાગ્યું કે પાણીની અછતને લીધે આપણને સમસ્યાઓ છે.

આપણે આપણાં પ્રદેશ માટે ઉચિત હોય તે પાક ઉગવી શકીએ છીએ. ઉદાહરણ તરીકે, મિલેટ્સ. તેને ઓછા પાણીની જરૂર હોય છે.

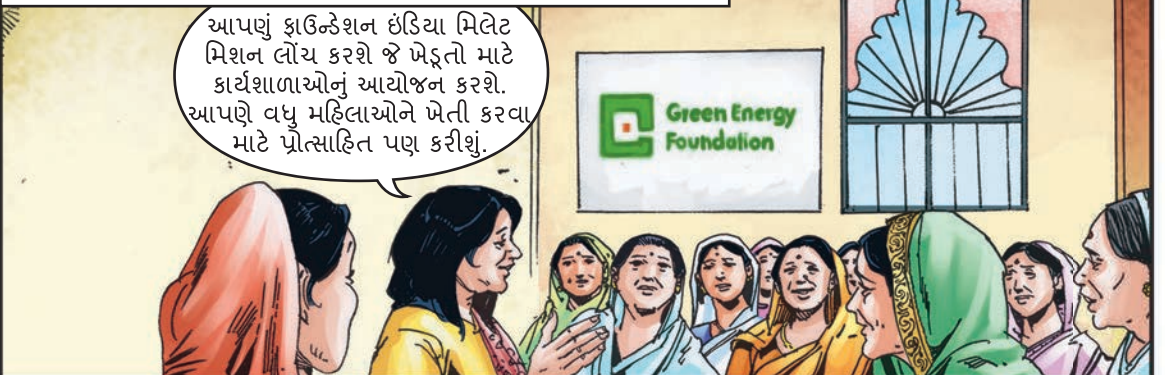

આપણે ઓછી માત્રામાં બાજરો વાવ્યો છે. જો કે, યોખા અને ઘઉં વધુ સારા વેચાય છે.

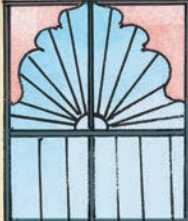
આના વિશે વિચારો. બાજરાની જાળવણીમાં વધુ ખર્ચ થતો નથી. તે તાપમાનમાં આવેલા ઓર્ગેનિક ફેરફારને સહન કરી શકે છે. આપણી આવકમાં સુધારો થશે.

સમય જતાં, શર્મિલાના પ્રયાસો રંગ લાવ્યા, ખેતી અને ખેડૂતોના જીવનમાં સુધારો થયો.

2010માં, શર્મિલાએ 'ગ્રીન એનર્જી ફાઉન્ડેશન'ની સ્થાપના કરી.

આપણું ફાઉન્ડેશન ઇંડિયા મિલેટ મિશન લોન્ચ કરશે જે ખેડૂતો માટે કાર્યશાળાઓનું આયોજન કરશે. આપણે વધુ મહિલાઓને ખેતી કરવા માટે પ્રોત્સાહિત પણ કરીશું.

*આન્ડી, મોટી ઉંમરની મહિલાઓને આદરપૂર્વક સંબોધિત કરવા માટે પણ વપરાય છે

પછીના થોડા વર્ષોમાં, શર્મિલાની પ્રતિબદ્ધતાએ બાજરીના વૈજ્ઞાનિકો, ખેડૂતો અને ઉત્સાહીઓને ભારતના મિલેટ એસોસિએશનની સ્થાપના કરવા માટે ભેગા કર્યાં.

બાજરીની ખેતી આપણી આવકમાં વધારો કરીને આપણને આત્મનિર્ભર બનાવી રહી છે.

બાજરીના પુનરુત્થાન માટે વૈજ્ઞાનિકો અને ખેડૂતો સાથે મળીને કામ કરે તે જરૂરી છે.

તમારા સમર્થન બદલ તમારા સૌનો આભાર. સાથે મળીને આપણે આ પહેલને આગળ પણ લઈ જઈશું.

MILLET ASSOCIATION OF INDIA

શર્મિલાના પ્રયાસોએ તેમને 'મિલેટ વુમન ઓફ ઈન્ડિયા' તરીકે માન્યતા આપી.

શર્મિલાને અનેક કોલેજો તરફથી વિદ્યાર્થીઓને મિલેટ વિશે શિક્ષિત કરવા માટે આમંત્રણો પ્રાપ્ત થયા.

મેડમ. તમારી નવી પદ્ધતિઓ શાનદાર છે પણ ઘણાં લોકો મિલેટને પશુ આહાર માને છે.

સાચું છે. ફક્ત અહીં જ નહીં પરંતુ અન્ય દેશોમાં પણ. આપણે લોકોને આ જાદુઈ અનાજની સંભાવના વિશે માહિતગાર કરવા પડશે.

શહેરોમાં બિનપોષક આહારને લીધે મધુમેહ, હૃદય વિકારો અને મેદસ્વિતા જેવી સ્વાસ્થ્ય સમસ્યાઓ ઊભી થઈ રહી છે.

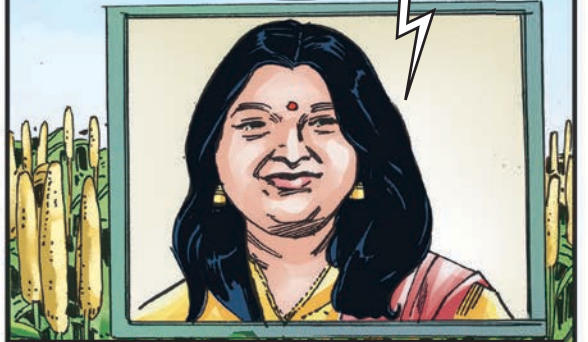
આપણે ફક્ત મિલેટ સ ખાઈએ છીએ અને કોઈ સ્વાસ્થ્ય સમસ્યાઓનો સામનો કરવો પડતો નથી.

શર્મિલાએ 45ની ઉંમરે હાર્વર્ડ યુનિવર્સિટીમાં હાજરી આપી. તે વોટર ડિપ્લોમેસી 'માં નિષ્ણાત થયા જેના લીધે તે વોટર ડિપ્લોમેટ બનનારી પ્રથમ ભરતીય મહિલા બન્યાં.

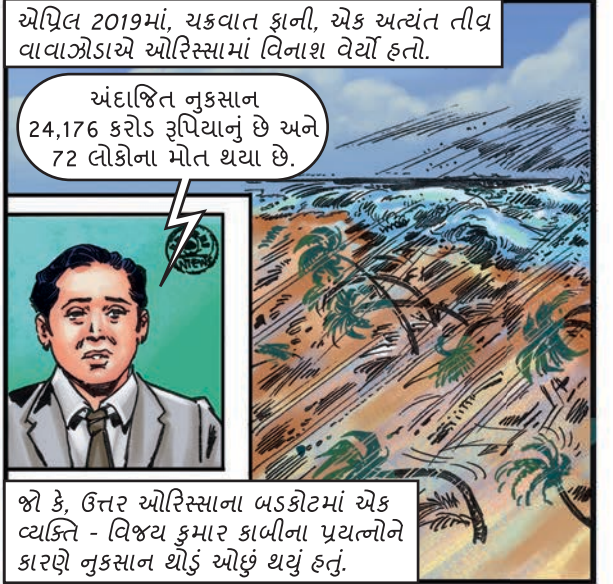
કોવિડ-19 રોગચાળો ફાટી નીકળ્યો, ત્યારે શર્મિલાએ લોકોને બાજરી ખાવા માટે સમજાવવા માટે વધુ સખત મહેનત કરી. એક મુલાકાતમાં -

બાજરી આપણી શક્તિને વેગ આપે છે, અમને કોવિડ-19 જેવા પડકારો માટે તૈયાર કરે છે અને આપણું સ્વાસ્થ્ય જાળવી રાખે છે. બાજરી માત્ર બીમાર લોકો માટે જ નથી, તે દરેક માટે છે. તેઓ આપણા ખેડૂતો અને પૃથ્વીને પણ ટેકો આપે છે.

શર્મિલા ઓસવાલના કામને પ્રધાનમંત્રી મોદીના રેડિયો કાર્યક્રમ મન કી બાતમાં ઓળખ મળી. તેણીના પ્રયત્નો અને અન્ય લોકોના પ્રયાસોને કારણે સંયુક્ત રાષ્ટ્રએ 2023ને બાજરીના આંતરરાષ્ટ્રીય વર્ષ તરીકે જાહેર કર્યું.

વિજય કુમાર કાબી

વીસ વર્ષ પહેલાં, 1999માં, વિજય, બડાકોટના નિવાસીએ સુપર સાઇક્લોન* પ્રદીપ દરમિયાન પોતાનું ઘર ગુમાવ્યું હતું

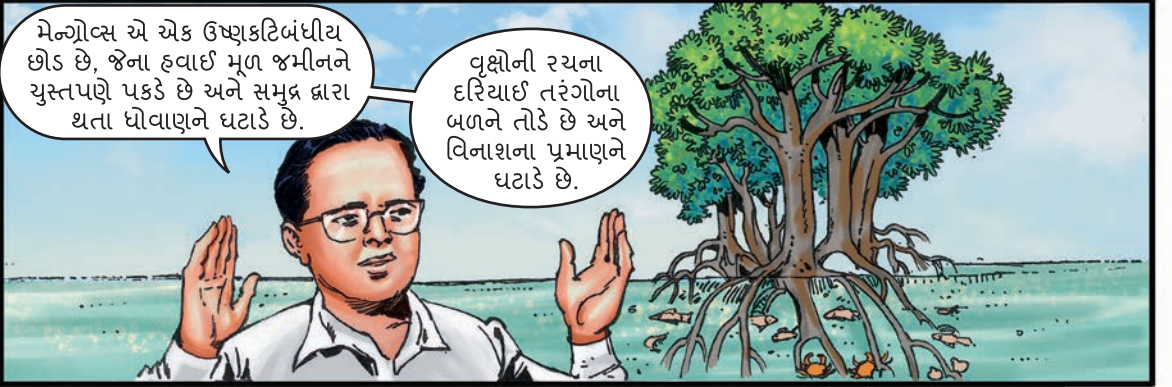
વિનાશની સીમાને સમજવા અને તેનો ઉકેલ શોધવા માટે વિજયે જલ્દી જ અન્ય ગામોની મુલાકાત લેવાનું શરૂ કર્યું.

2006માં, તેણે એક સમાધાનનો પ્રસ્તાવ મૂકવા બડાકોટના વડીલોનો સંપર્ક કર્યો.

*છોડવાઓ અને ઝાડનો એક સમૂહ જે ખારા પાણીના તટીય વિસ્તારોમાં ઉગે છે

*250 કિમી. પ્રતિ કલાકથી વધુ ઝડપે ફૂંકાતા પવન સાથેનો એક વિશાળ ચક્રવાત

મેન્ગ્રોવ્સનું વાવેતર કરતા પહેલાં, ગામવાસીઓએ જાણ્યું કે તે વિસ્તારમાં પહેલાં મેન્ગ્રોવની કઈ પ્રજાતિઓ ઉગાડવામાં આવી હતી.

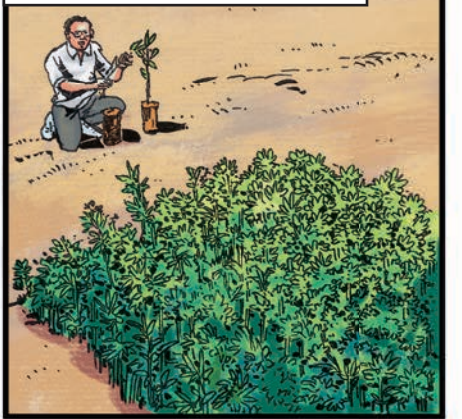

તે પછી, તેનું બિયારણ વન વિભાગ અને પાસેના ભીતરકનિકા નેશનલ પાર્કમાંથી પ્રાપ્ત થયું...

...અને તેને જર્મન એજન્સી ઓફ ઇન્ટરનેશનલ કોઓપરેશન (GIZ)*ની મદદથી નર્સરીઓમાં વાવવામાં આવ્યાં.

અંતે, મેન્ગ્રોવ્સની પ્રજાતિઓ કેટલી સારી રીતે ટકે છે તે જોવા માટે જમીનના નાના ટુકડા પર ડેમો નર્સરી તૈયાર કરવામાં આવી.

વિજયે મેન્ગ્રોવ્સ અને તેમના સંચાલન પર ગામવાસીઓ માટે પ્રશિક્ષણ કેમ્પ પણ આયોજિત કર્યાં.

ગામવાસીઓ પણ જીવાતોના હુમલાને ટાળવાનું શીખ્યાં.

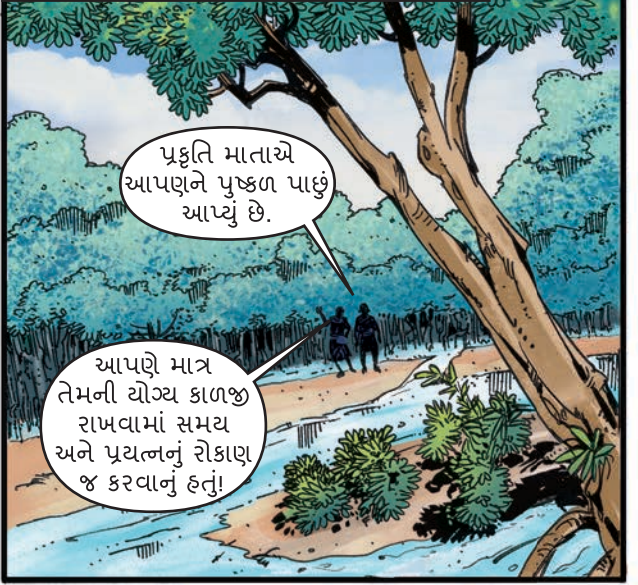
*કોઈ વનસ્પતિ વિનાની ખાલી, બિનઉપયોગી જમીન
*એક સંસ્થા જે ભારતમાં પર્યાવરણ સંરક્ષણને સમર્થન આપે છે

ગ્રામવાસીઓએ સાથે-સાથે ભરતીની ચેનલો* બનાવી જેમાં તાજા પાણી અને ખારા પાણીનું મિશ્રણ હતું.

યાદ રાખો, મેન્ગ્રોવ્સ ફક્ત ખારા પાણીમાં જીવી શકતા નથી - તેમને તાજા પાણીની પણ જરૂર હોય છે.

2006થી, વિજયના નિષ્ણાત માર્ગદર્શન હેઠળ બડાકોટના રહેવાસીઓએ 25-એકડાના વિસ્તારમાં સફળતાપૂર્વક મેન્ગ્રોવ્સનું વાવેતર કર્યું.

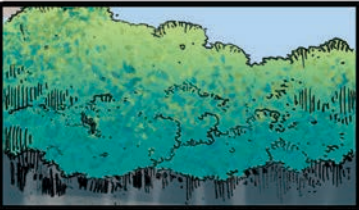
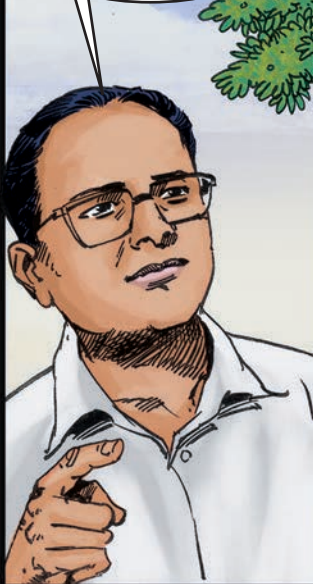

સમુદાય-નિર્મિત વનમાં મેન્ગ્રોવ્સની 27 પ્રજાતિઓ હોય છે જેમાં બુગુચેરા, સોન્નેરેતિયા અને કાન્ડેલિયા સાથે અન્ય પ્રજાતિઓ સામેલ છે.

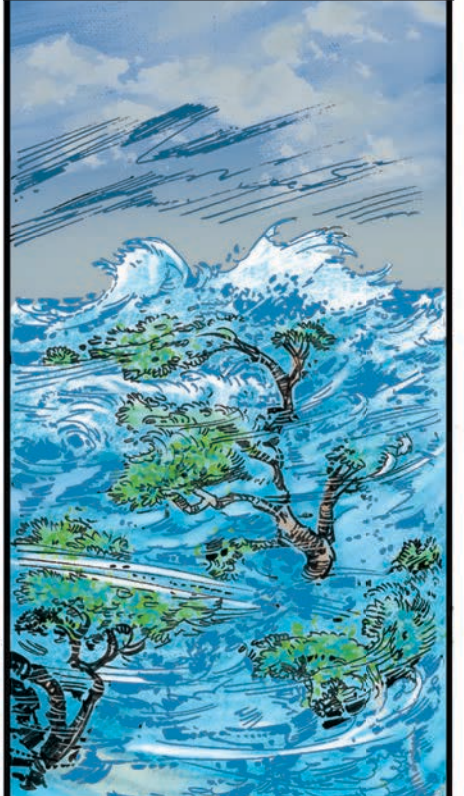
વિજયે સંશોધન કાર્ય કરવાનું અને મેન્ગ્રોવ્સમાં વધુ વિવિધ પ્રજાતિઓ ઉમેરવાનું ચાલુ રાખ્યું છે.

અમે એક મોડેલ બનાવવાની ઇચ્છા રાખીએ છીએ જે વિદ્યાર્થીઓ અને સંશોધકોને દરિયાકાંઠાના જોખમોને કેવી રીતે ઘટાડવું તે સમજવામાં મદદ કરે.

દરેક પ્રજાતિની પ્રગતિનું દરરોજ અવલોકન કરવામાં અને તેને દસ્તાવેજબદ્ધ કરવામાં આવે છે.

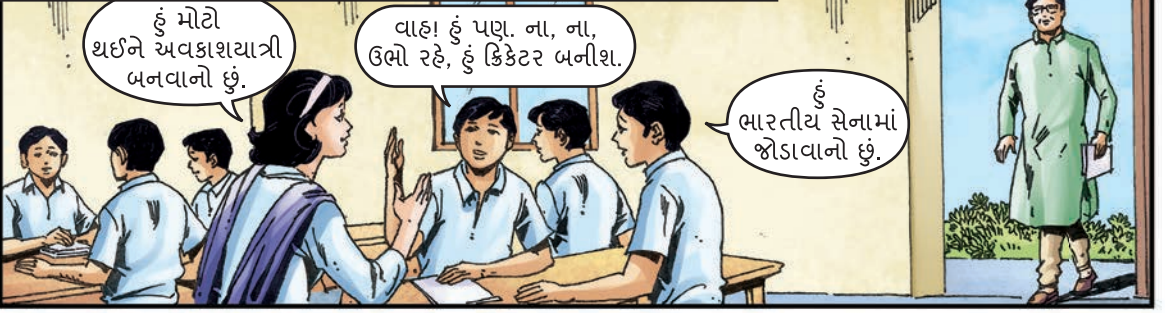
બડાકોટના નિવાસીઓ તેમની સલામતી માટે વિજયના અથક પ્રયાસોના આભારી છે.

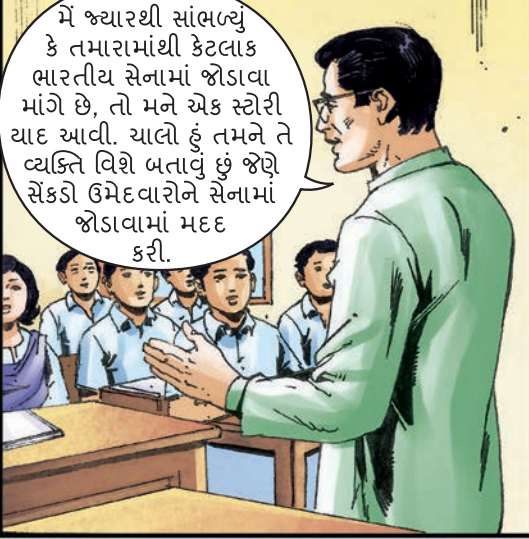
મેન્ગ્રોવ્સ સતત રક્ષા કરે છે અને પૂર અને ચક્રવાતોથી ગામનું સંરક્ષણ કરે છે.

સિલુ નાયક

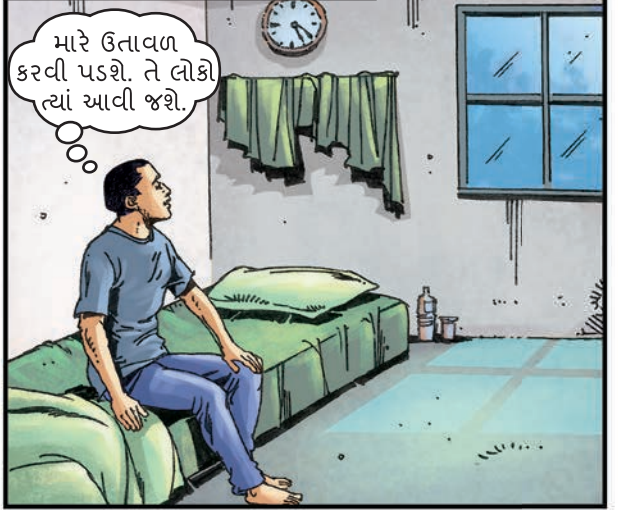
વિદ્યાર્થીઓનો ફી પીરિયડ હતો અને કેટલાક વિદ્યાર્થીઓએ રસપ્રદ ચર્ચા શરૂ કરી.

તે પછી તરત-

દરરોજ સવારે, અરાખાકુડા ગામ*માં, એક વ્યક્તિ સુર્યોદય પહેલાં ઉઠે છે.

તે પ્રશિક્ષણ મૈદાન પર પહોંચે છે અને તેના વિદ્યાર્થીઓને લાઇનમાં ઊભા કરે છે. આ બધા તે યુવાનો છે જે ભારતીય સશસ્ત્ર સેના*માં જોડાવા માંગે છે.

જેવો જ સુરજ ઊગે, આ માણસ તેઓને બે કલાક શારીરિક વ્યાયામ મારફતે માર્ગદર્શિત કરે છે.

તે ખૂબ અઘરું છે! હું છોડી દઉં છું.

તેને વીસ દિવસનો સમય આપો. તે પછી પણ જો તમે છોડવા માંગશો તો હું ખુશી-ખુશી સ્વીકારી લઈશ.

તે પછી તેમાંના મોટા ભાગના તે પ્રશિક્ષણથી ટેવાઈ જાય છે. મને ખાતરી છે કે તે પણ પ્રશિક્ષણ ચાલુ રાખશે.

સાંજે, તે તેઓને બીજો એક કલાક ઇન્ટરવ્યુ અને પરીક્ષાના લિખિત ભાગો માટે તૈયાર કરવા માટે આપે છે.

અન્ય વિષયોમાં તારી ગ્રેડ સારી છે, પરંતુ ગણિતમાં સારી નથી. ચાલ આપણે તેના પર ફોકસ કરીશું.

આ માણસનું નામ છે સિલુ નાયક.

આવતીકાલે પાછા મળીશું.

હા, નાયક સર!

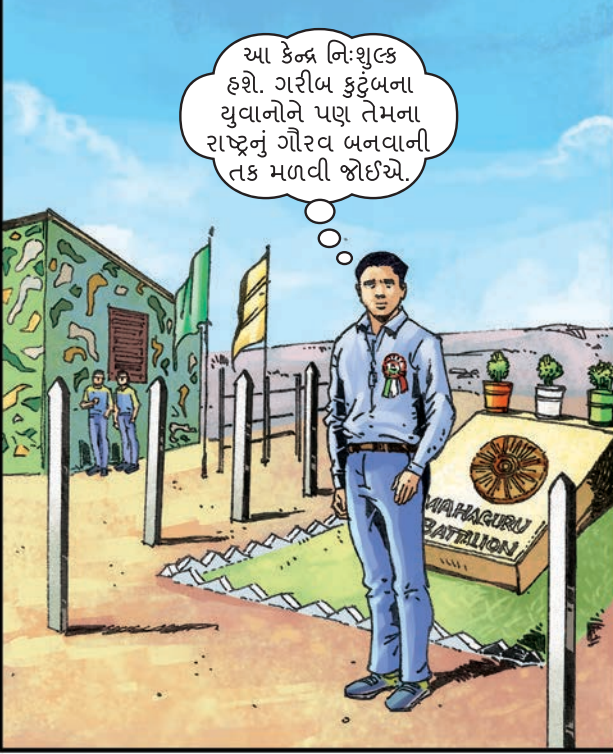
તેની પોસ્ટિંગ રાઉરકેલા~માં થઈ હતી. પ્રશિક્ષણ દરમિયાન તેને એક મુશ્કેલરૂપ પેટર્નની જાણ થઈ.

સારા ઉમેદવારો પણ ફિઝિકલ ફિટનેસ ટેસ્ટમાં સંઘર્ષ કરી રહ્યાં છે. કદાચ મારો હેતુ અહીં પૂરો નહીં થાય પણ તેના બદલે તેમને મદદ કરીશ.

સિલુએ પોતે એકવાર સશસ્ત્ર સેનામાં જોડાવવા માટે અરજી કરી અને તેને OISF*માં એક પદ ઓફર કરવામાં આવ્યું.

સિલુએ પ્રશિક્ષણ અઘવચ્ચે છોડી દીધું અને પોતાના ઘરે, ગામમાં પાછો ફર્યો.

2016માં, તેણે સેના માટે ઉમેદવારોને પ્રશિક્ષિત કરવા માટે મહાગુરુ બટાલિયન નામનું પ્રશિક્ષણ કેન્દ્ર સ્થાપિત કર્યું.

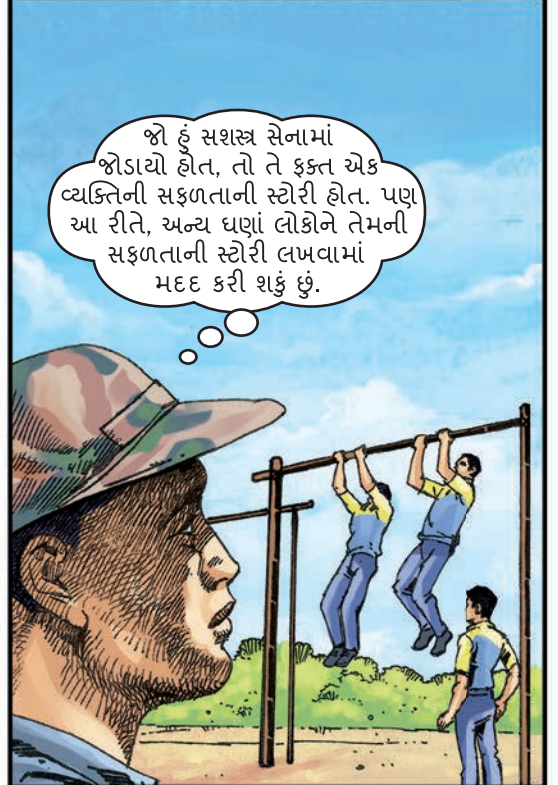
આજે, તેના પ્રશિક્ષણ સત્રોની વચ્ચે, સિલુ હોર ચરાવવામાં સમય વિતાવે છે...

અત્યાર સુધી, તેણે 300 અરજદારોને પ્રશિક્ષિત કર્યા છે. તેમાંથી સીતેર સુરક્ષા દળો*ની વિવિધ શાખાઓમાં ગયા છે.

જો હું સશસ્ત્ર સેનામાં જોડાયો હોત, તો તે ફક્ત એક વ્યક્તિની સફળતાની સ્ટોરી હોત. પણ આ રીતે, અન્ય ઘણાં લોકોને તેમની સફળતાની સ્ટોરી લખવામાં મદદ કરી શકું છું.

*સશસ્ત્ર દળો ઉપરાંત પેરામિલિટરી બળો, સીમા સુરક્ષા અને આ રીતે ઘણાં દળો સામેલ છે

સેન્ટ ટેરેસાઝ કોલેજ

શાળામાં કાફ્ટનો ક્લાસ હતો.

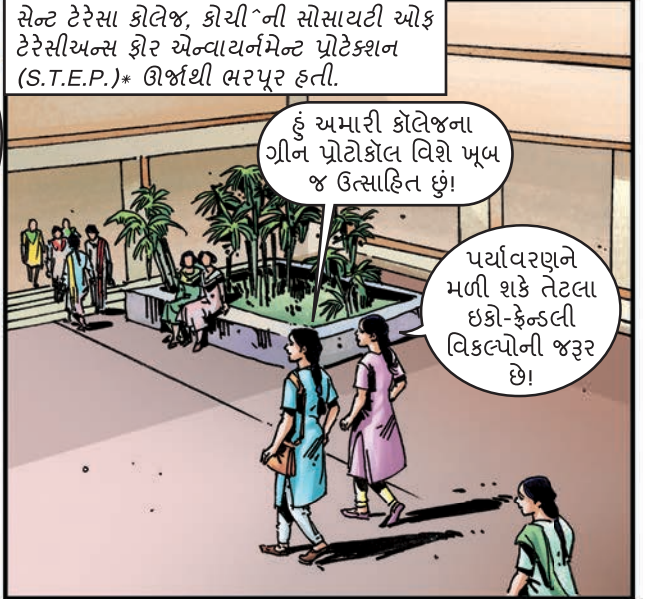

આ ફૂલ જો, મેં પીસ્તાના છોતરાનો ઉપયોગ કરીને બનાવ્યું છે. કેવું સુંદર લાગે છે ને?

અને મેં આ પેન સ્ટેન્ડ આઇસક્રીમની સ્ટિકનો ઉપયોગ કરીને બનાવ્યું છે.

સરસા! કેટલી બધી સર્જનાત્મકતા. આજે, હું તમને એક સ્ટોરી કહીશ કે કેવી રીતે કેરળમાં કોલેજના કેટલાક વિદ્યાર્થીઓએ કાઢી નાખેલી સામગ્રીમાંથી ફરીથી ઉપયોગમાં લઈ શકાય તેવા રમકડાં બનાવ્યાં છે. કદાચ તમે તમારી આગામી કાફ્ટ ક્લાસમાં તેવો પ્રયાસ કરી શકો છો.

સેન્ટ ટેરેસા કોલેજ, કોચીની સોસાયટી ઓફ ટેરેસીઅન્સ ફોર એન્વાયર્નમેન્ટ પ્રોટેક્શન (S.T.E.P.)* ઊર્જાથી ભરપૂર હતી.

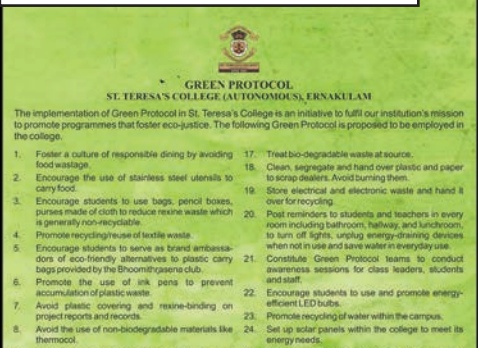

હું અમારી કોલેજના ગ્રીન પ્રોટોકોલ વિશે ખૂબ જ ઉત્સાહિત છું!

પર્યાવરણને મળી શકે તેટલા ઇકો-ફ્રેન્ડલી વિકલ્પોની જરૂર છે!

ગ્રીન પ્રોટોકોલ એ એક લીલોતરીની પહેલ હતી જેનું મિશન કોલેજને અને બહારના વિશ્વને વધુ ઇકો-ફ્રેન્ડલી બનાવવાનું હતું.

આ બાજુ, એસ.ટી.ઈ.પી.એ કલાત્મક, કાર્યક્ષમ કપડાંની થેલીઓ બનાવવાનું શરૂ કર્યું અને કોલેજમાં તથા સોશિયલ મીડિયા પર તેની ઉપયોગિતાનો પ્રચાર કરવાનું શરૂ કર્યું.

આવો એક ભલામણ કરેલો ઉપાય હતો, પ્લાસ્ટિક બેગને બદલે કપડાંની થેલીઓ વાપરવાનું પસંદ કરવું.

તેમના પ્રોફેસર ડૉ. નિર્મલા પદ્મનાભન આ પ્રોજેક્ટનું નેતૃત્વ કરી રહ્યા હતા. એક દિવસ -

મહિલાઓ,
તમે શેલીઓ સાથે
પ્રશંસનીય કામ
કર્યું છે!

મને છતાં કોઈ
વાત પરેશાન કરી
રહી છે, મેડમ.

તે કઈ વાત
છે, પૂજા?

ઘણું બધું કપડું
વેડફાઈ રહ્યું છે. શું
આપણે તેનું કંઈક
કરી શકીએ?

ડૉ. પદ્મનાભને અન્ય ફેકલ્ટી સભ્ય, સુશ્રી
સુપ્રિયા નાયરનો સંપર્ક કરવાનું નક્કી કર્યું.

મને લાગે છે
આપણે તેમાંથી સારી
ગુણવત્તાવાળા ગ્રીન*
રમકડાં બનાવી
શકીએ છીએ!

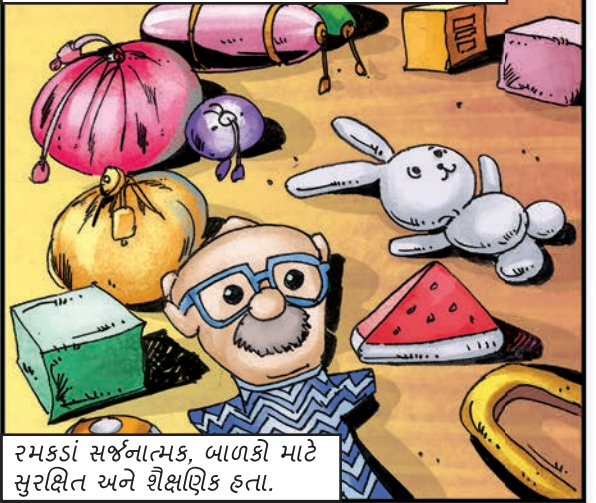
સાચું! છેવટે, મોટાભાગના
રમકડાં પ્લાસ્ટિકના
બનેલા હોય છે. આપણે
તેને જ તો બંધ કરવા
માંગીએ છીએ.

હા,
ચાલો આ
કરીએ!

તો આ રીતે, વિદ્યાર્થીઓએ કપડું,
લાકડું અને બોક્સેસ જેવી કાઢી નાખેલી
સામગ્રીઓ વડે કામ કરવાનું શરૂ કર્યું...

...અને તેનું પરિણામ આવ્યું પ્રોજેક્ટ કાલિયેષ્વર,
જેવું કે તેને કહેવામાં આવતું, તે આશ્ચર્યજનક હતા.

રમકડાં સર્જનાત્મક, બાળકો માટે
સુરક્ષિત અને શૈક્ષણિક હતા.

આ રમકડાં પછી આંગનવાડી*માં બાળકોને દાનમાં આપવામાં આવતા.

વાહ!
કેટલા રંગબેરંગી
રમકડાં છે!

મેં આટલા
બધા રમકડાં પહેલાં
ક્યારેય નહોતા
જોયા.

તે પછી કોલેજ, કોચી કોર્પોરેશન અને કુટુંબશ્રી** સાથે સહયોગ કરીને તે પ્લાનને આગલા સ્તરે લઈ ગયું.

આ ભાગીદારી કુટુંબશ્રીના
એકમોમાં મહિલાઓને રોજગારની
તકી પણ પ્રદાન કરશે.

તે ઉત્તમ છે!

બાકી વધેલી સામગ્રીઓનો ઉપયોગ કરીને રમકડાં બનાવવા માટે આંગનવાડી શિક્ષકોને પ્રશિક્ષિત કરવા, સેંટ ટેરેસાઝ કોલેજ ઇન્ટીગ્રેટેડ ચાઇલ્ડ ડેવલપમેન્ટ સર્વિસેસ** (ICDS) સાથે કામ કરવાનું સતત ચાલુ રાખ્યું.

પ્રોજેક્ટ કાલિરોપ્પુનો ઉલ્લેખ પ્રધાનમંત્રી મોદીની મન કી બાતમાં પણ થયો હતો...

...અને તેનાથી સાબિત થયું કે કોઈકવાર જીવનને સશક્ત બનાવવા અને ખુશી ફેલાવવા માટે ફક્ત નાની સર્જનશીલતા પણ પૂરતી હોય છે.

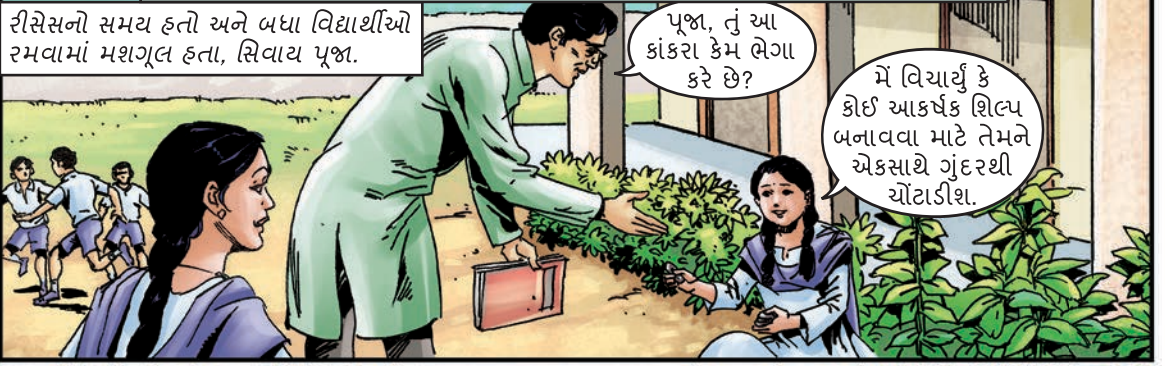

*ગ્રામીણ બાળસંભાળ કેન્દ્ર
**ગરીબી દૂર કરવા અને મહિલાઓને સશક્ત કરવા માટેનો પ્રોગ્રામ

**છ વર્ષથી નાની ઉંમરના બાળકો અને તેમની માતાઓ માટેનો એક કલ્યાણ કાર્યક્રમ

કમલા મોહરાના

રીસેસનો સમય હતો અને બધા વિદ્યાર્થીઓ રમવામાં મશગૂલ હતા, સિવાય પૂજા.

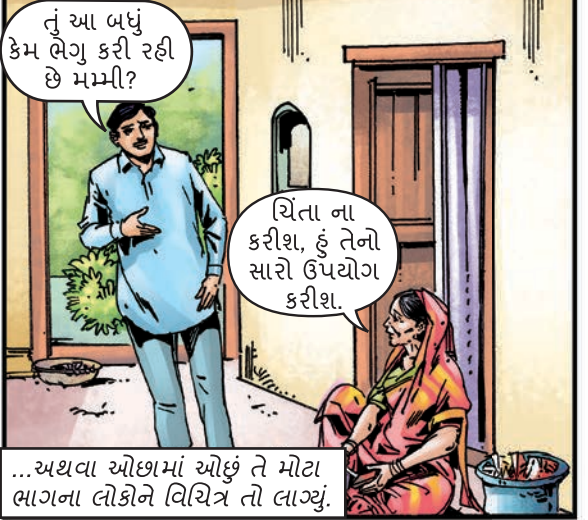
પૂજા, તું આ કાંકરા કેમ ભેગા કરે છે?

મેં વિચાર્યું કે કોઈ આકર્ષક શિલ્પ બનાવવા માટે તેમને એકસાથે ગુંદરથી ચોટાડીશ.

તે સુંદર વિચાર છે. આજે ક્લાસમાં, હું તમને એક બીજી સર્જનશીલ વ્યક્તિ, ઓરિસ્સાની કમલા મોહરાનાની વાત કહીશ, જેણે બેકાર કાગળિયા અને પ્લાસ્ટિકને શાનદાર કલાકૃતિઓમાં રૂપાંતરિત કરી.

કમલા મોહરાનાને એક વિચિત્ર શોખ છે...

તું આ બધું કેમ ભેગુ કરી રહી છે મમ્મી?

ચિંતા ના કરીશ, હું તેનો સારો ઉપયોગ કરીશ.

...અથવા ઓછામાં ઓછું તે મોટા ભાગના લોકોને વિચિત્ર તો લાગ્યું.

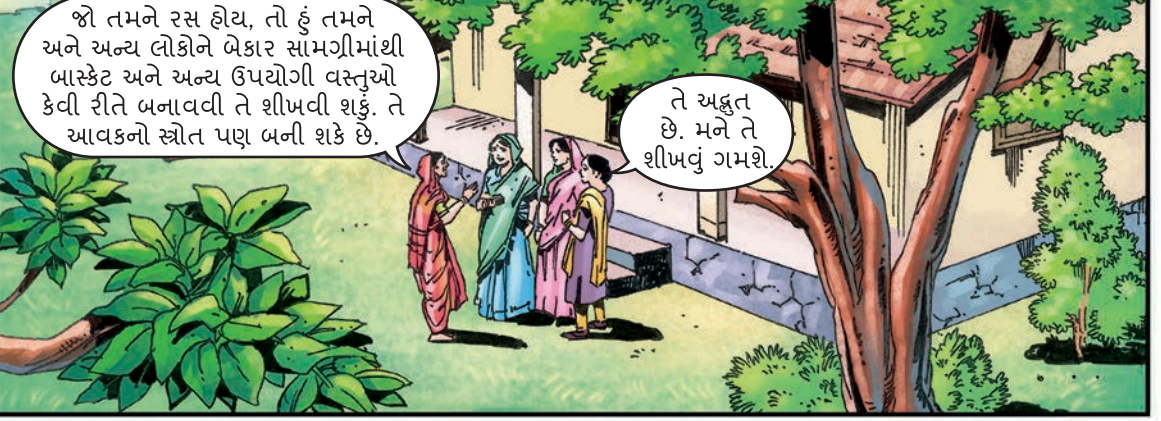
કમલા, તેં આ બેકાર કાગળ અને પ્લાસ્ટિક કેમ ભેગા કર્યા છે?

આ બનાવવા માટે.

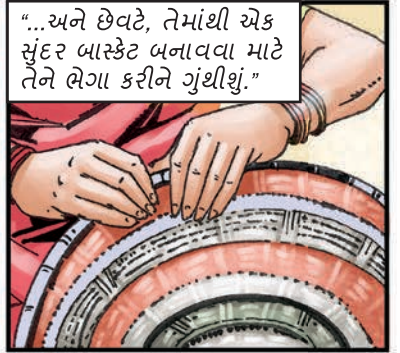

આ બાસ્કેટ સુંદર લાગે છે. મને વિશ્વાસ નથી થતો કે તે બેકાર વસ્તુઓમાંથી બનાવેલી છે. હું પણ આવી વસ્તુઓ બનાવી શકું તો કેવું સારું!

પાડોશીની વાત કમલાના મનમાં રહી ગઈ. બીજા દિવસે -

જલ્દી જ, મહિલાઓનો એક સમૂહ કમલ પાસે આ કુશળતાઓ શીખવા માટે આવ્યો.

બાસ્કેટની સાથે-સાથે, મહિલાઓએ જલ્દી જ નકામી સામગ્રીમાંથી પેન સ્ટેન્ડ, મોબાઇલ ફોન સ્ટેન્ડ, ફૂલદાનીઓ, હાથ પંખા અને વૉલ-હેન્ડિંગ્સ જેવી સુંદર વસ્તુઓ બનાવવાનું શરૂ કર્યું.

એક દિવસ -

જલ્દી જ, તેમણે પોતાના અને આજુબાજુના ગામમાં નિયમિત રીતે તેમના ઉત્પાદનોને વેચવાનું ચાલુ કર્યું.

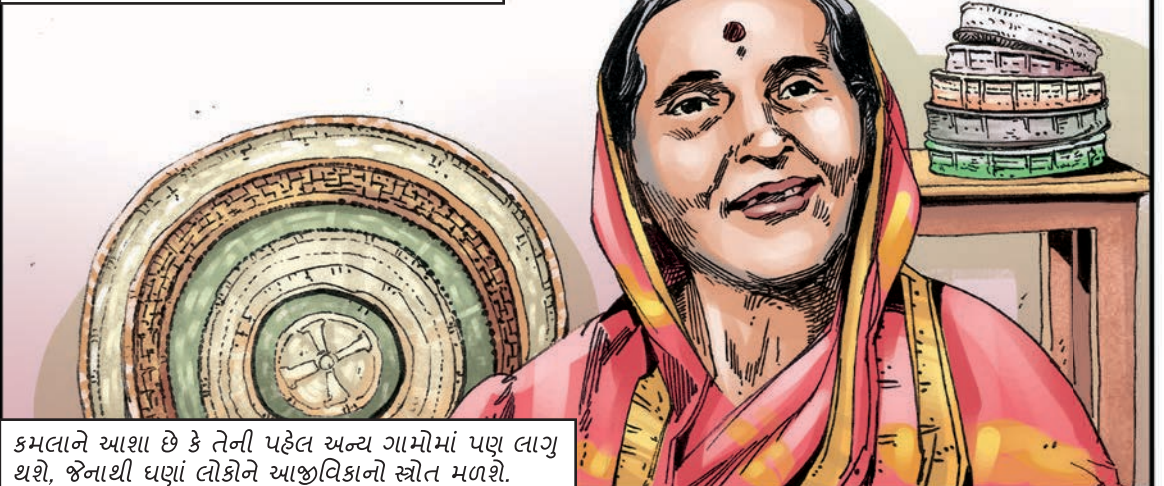
જ્યારે આ સમૂહ વિશે સ્થાનિક વહીવટે સાંભળ્યું ત્યારે -

પ્રશાસનની મદદ વડે, 'મા થાનાપતિ' સમગ્ર ઓરિસ્સામાં હસ્તશિલ્પ મેળાઓમાં પોતાનો માલ વેચે છે.

'મા થાનાપતિ' હાલમાં ગામની 28 થી 63 વર્ષની લગભગ 40 મહિલાઓને આજીવિકા પ્રદાન કરે છે.

મન કી બાત

વોલ્યુમ 6

પ્રધાનમંત્રી નરેન્દ્ર મોદીના રેડિયો કાર્યક્રમ પર આધારિત મન કી બાતનું છઠું વોલ્યુમ આપણા માટે આખા દેશમાંથી અવિશ્વસનીય વાર્તાઓ લઈને આવ્યું છે.

ઉત્તરાખંડની એક દૃષ્ટિહીન વિદ્યાર્થીની કલ્પનાને છેવટે તેની મદદ માટે સંસાધનોથી સજ્જ એક શાળા મળી ગઈ. સમસ્યા એ કે બધા પાઠ કન્નડમાં ભણાવવામાં આવતા. કલ્પના ત્રણ મહિનામાં ફક્ત એક નવી ભાષા જ નથી શીખતી પરંતુ તેમાં 92 ગુણ પણ પ્રાપ્ત કરે છે.

મણિપુરની એક ઉદ્યમી મહિલા ટોંગબ્રમ બિજિયાશાંતિએ કમળના ફૂલ પ્રત્યેના તેના પ્રેમને એક વ્યવસાયમાં બદલ્યો. તે તેની ડાંડીઓમાંથી રેસા એકત્રિત કરે છે અને તેમાંથી સૂતર વણીને વસ્તુઓ બનાવે છે, જે ટકાઉ હોવાની સાથોસાથ સુંદર પણ હોય છે.

ઇસ્માઇલભાઈ શેરુનો જન્મ ગુજરાતના એક ખેડૂત પરિવારમાં થયો છે જે તેમને પોતાના પરંપરાગત પગલે ન ચાલવાની સલાહ આપે છે. જો કે, ખેતી પ્રત્યેનો તેનો જુસ્સો અકબંધ છે. આજે, તે એક ખેડૂત છે જેની ઉચ્ચ ગુણવત્તાવાળી પેદાશ અને નવી રીતોએ તેમના સાથીઓને પ્રેરિત કર્યા છે.

દસ વાર્તાઓનો આ સંગ્રહ સાબિત કરે છે કે તમે ભલે ગમે ત્યાંના હોવ, સફળતા હંમેશાં હાસિલ કરી શકાય છે.

₹99

www.amarchitrakatha.com

ISBN 978-81-19596-68-3

9 788119 596683